

О. К. Асмолов, Т. П. Опаріна, А. Н. Ткаченко,
К. Г. Богданов, І. О. Михайленко

ЛІКУВАЛЬНА РОБОТА — НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ МЕДИЧНОГО ФАХІВЦЯ

Одеський державний медичний університет

Урочисте святкування 110-ї річниці Одеського державного медичного університету спонукає нас до всебічного висвітлення славетних сторінок його існування. Однією з найбільш яскравих і шляхетних з них є лікувальна робота.

Надання медичної допомоги є невід'ємною складовою частиною роботи будь-якого вищого навчального закладу медичної галузі. Кожен колектив, і наш — не виняток, пишається своїми видатними попередниками, на прикладах самовідданого життя яких виховувалося не одне покоління майбутніх лікарів. З перших років створення нашого навчального закладу співробітники-клініцисти були залучені до надання медичної допомоги населенню Одеси та найближчих регіонів. У ті вже далекі від нас роки прізвища багатьох професорів і приват-доцентів медичного факультету Новоросійського університету були відомі не тільки у Російській імперії, а й далеко за її межами.

Біля витоків наукової та практичної хірургії в Одесі стояв усесвітньо відомий хірург, анатом, педагог і громадський діяч М. І. Пирогов, який з 1856 до 1858 рр. обіймав посаду попечителя Одеського навчального округу. Опальний геній не обмежував себе діяльністю на освітянській ниві, але й оперував хворих у міській лікарні. У подальшому засади військово-польової хірургії, які вперше сформулював М. І. Пирогов, в Одесі розвивав талановитий

учений і неперевершений оператор М. В. Скліфосовський. Історія зберегла для нас імена багатьох славнозвісних учених і водночас лікарів-практиків, які, не рахуючись із часом та іноді суворими обставинами навколишнього життя, надавали медичну допомогу всім тим, хто її потребував. Такими були, наприклад, засновник одеської школи акушерів-гінекологів, завідувач кафедри акушерства та гінекології професор В. М. Орлов, який заснував музей мікро- і макропрепаратів і написав низку підручників з акушерства і гінекології, був чудовим клініцистом і людиною енциклопедичних знань; видатні педіатри: засновник першої дитячої клініки професор В. Ф. Якубович та його наступники — професори С. К. Гогетидзе, А. І. Скроцький і В. П. Чернюк. Значний внесок у розвиток вітчизняної та світової педіатрії зробив член-кореспондент НАН України, академік АМН України, двічі лауреат Державної премії України, професор Б. Я. Резнік — автор нової Концепції організації педіатричної служби, засновник першого в Україні дитячого лікувально-діагностичного центру. Багато дітей та їхні батьки глибоко вдячні професору Б. Я. Резніку і його учням за врятоване життя та щасливе дитинство.

Великий обсяг медичної допомоги населенню виконували співробітники терапевтичних клінік, якими керували учні професора С. П. Боткіна — професори П. А. Вальтер і С. В. Ле-

вашов, а згодом — професори Л. Ф. Дмитренко, Л. Б. Бухштаб, Н. Д. Стражеско. Учень професора Л. Ф. Дмитренка був великий учений-клініцист і видатний діяч охорони здоров'я, академік АМН СРСР М. О. Ясиновський. Блискучі клінічні здібності та глибока теоретична думка М. О. Ясиновського втілені у сотнях друкованих праць і 10 монографіях. Учений розробляв питання патогенезу ревматизму, особливостей його клініки, атипові форми перебігу, удосконалював лікувальні та профілактичні заходи, у тому числі й організаційні, при проведенні медикаментозної профілактики ревматизму. М. О. Ясиновський разом з учнями працював також над питаннями клінічної фармакології при захворюваннях легенів, печінки, геронтологічними аспектами ревматичних захворювань. Протягом багатьох років він стояв на чолі ревматологічної служби в Україні, суттєво вдосконаливши вітчизняну ревматологію.

Серед наших видатних попередників хочеться окремо відзначити академіка АМН СРСР та АН УРСР В. П. Філатова — засновника і першого керівника Українського науково-дослідного інституту очних хвороб і тканинної терапії, професора, завідувача кафедри офтальмології Одеського медичного інституту. Допомогу сліпим людям В. П. Філатов зробив сенсом свого життя, навіть безнадійно хворим він ніколи не відмовляв у надії на прозріння.

«Кожна людина повинна бачити сонце», — ці слова видатного вченого та людини з великим серцем дуже добре характеризують велику гуманістичну спрямованість вітчизняної медицини.

Нинішні працівники охорони здоров'я, співробітники клінічних кафедр ОДМУ є прямими наступниками вищезгаданих діячів медицини. Усім їм притаманні винятковий професіоналізм, висока працездатність, невичерпний науковий потенціал — якості, які зумовили їх значні досягнення сьогодні і які, безумовно, позначаються на рівні нашої медицини у майбутньому.

Сьогодні лікувальну допомогу мешканцям Одеси, Одеської області та інших регіонів України здійснюють понад 530 співробітників ОДМУ, з яких 1 академік НАМН України, 4 члени-кореспонденти НАМН України, 55 професорів і докторів наук, понад 270 доцентів і кандидатів наук. Лікувальна робота здійснюється на 41 кафедрі ОДМУ, клінічними базами яких є 63 лікувальних заклади Одеси, Одеської області та Миколаєва, загальною кількістю 10 796 ліжок. Співробітниками клінічних кафедр ОДМУ виконується великий обсяг лікувально-діагностичної роботи. Тільки у 2009 р. виконано понад 245 тис. консультацій, у 16 клініках хірургічного профілю проведено понад 26 тис. оперативних втручань.

Великий обсяг роботи виконує Центр реконструктивної та відновної медицини (Університетська клініка) — вперше в Україні створений у структурі ОДМУ клінічний навчально-науково-лікувальний комплекс. Центр очолює професор В. Г. Дубініна. До комплексу входять: поліклініка, стаціонар на 160 ліжок, консультативне відділення, де працюють провідні фахівці клінічних кафедр; діагностичні відділення; лікувально-

допоміжні відділення та лабораторно-діагностичний комплекс. У відділеннях стаціонару у 2009 р. проліковано 4082 хворих. Сектор інвазивних методів діагностики та лікування, що є серцем хірургічного відділення, здійснює висококваліфіковану допомогу з дотриманням принципів мінімально інвазивної реконструктивної хірургії за напрямками: гінекологія, ендоскопічна гінекологія, урологія, ендоскопічна урологія, хірургія, ендоскопічна хірургія. Співробітниками хірургічного підрозділу у 2009 р. виконано 1467 хірургічних втручань вищої та першої категорії складності, серед них 65 % становили ендоскопічні втручання. Слід зазначити, що кількість ендоскопічних операцій у середньому по хірургічних стаціонарах міста не перевершує 40 %. Хірургічна активність становила 97,6 % (80–85 % у середньому по лікарнях Одеси). У складі Центру також працюють клініки сімейної медицини та сімейної стоматології. Загальними тенденціями розвитку Центру є збільшення кількості пролікованих хворих згідно зі стандартами якості лікування, зменшення терміну перебування хворого на ліжку за рахунок високоякісної діагностики та втілення ендоскопічних технологій, збільшення кількості відвідувань поліклініки за рахунок інших районів Одеси, Одеської області та інших регіонів України.

«Лікуватися в Університетській клініці має бути престижним», — ці слова ректора ОДМУ, академіка НАМН України В. М. Запорожана є дороговказом для усіх співробітників Центру реконструктивної та відновної медицини.

Ще один унікальний навчально-науково-лікувальний підрозділ у складі ОДМУ — Університетська стоматологічна поліклініка, яка надає висококваліфіковану, спеціалізовану амбулаторну стоматологічну

допомогу населенню Одеси, Одеської області та регіонів України за зверненням, а також працює за угодами зі страховими компаніями. У роботу стоматологічної поліклініки ОДМУ впроваджено сучасні методи ендодонції, реставрації зубів, застосовуються сучасні конструкції зубних протезів, виконується хірургічна підготовка ротової порожнини до протезування, пластика альвеолярних відростків, пародонтопластика.

За ініціативою ректора ОДМУ, академіка НАМН України В. М. Запорожана створено філію стоматологічної поліклініки ОДМУ «Дитячий центр стоматологічного здоров'я». Основним завданням створеного Центру є надання спеціалізованої висококваліфікованої допомоги дітям з різноманітною стоматологічною патологією, у тому числі профілактична та лікувальна допомога дітям з усунення вроджених деформацій зубних рядів із протезуванням у післяопераційному періоді.

Висококваліфіковану медичну допомогу сільському населенню Одеської області надають співробітники кафедр сімейної медицини та загальної практики і загальної практики медичної реабілітації, які працюють у Крижанівській, Усатовській і Кам'янівській сільських лікарняних амбулаторіях. Співробітниками кафедр проконсультовано та проліковано понад 2000 хворих із сільської місцевості, впроваджено нові методики лікування пневмоній, артеріальної гіпертензії та гострих порушень мозкового кровообігу.

На клінічних базах ОДМУ з участю співробітників профільних кафедр створено 21 лікувально-діагностичний центр, де медичну допомогу отримують не тільки мешканці Одеси й Одеської області, а й хворі з інших областей України, близького та далекого зарубіжжя. У рамках роботи таких центрів

співробітниками ОДМУ здійснено більше ніж 15 000 консультацій і проведено 10 929 оперативних втручань. У Одеському центрі судово-медичної молекулярно-генетичної експертизи (науковий керівник — завідувач кафедри судової медицини з курсом судового законодавства ОДМУ, професор Г. Ф. Кривда) здійснюється понад 60 експертиз на рік із спірного батьківства за постановами слідчих органів 15 областей України.

Подальший розвиток лікувальної роботи в ОДМУ пов'язаний із впровадженням у практику новітніх технологій світового рівня, зокрема молекулярно-генетичних і нанотехнологій, створенням потужної Університетської лікарні нового типу, розвитком численних високоспеціалізованих центрів. Необхідність такої лікарні зумовлюється значним обсягом навчально-виховної, науково-дослідної та лікувальної роботи, що здійснює професорсько-викладацький склад ОДМУ, з одного боку, та необхідністю налагодження координації діяльності закладів охорони здоров'я Одеської області з метою динамічного розвитку медичної галузі — з другого боку. Саме для поєднання потенціалу університетської науки й освіти на державному рівні обговорюється перспектива створення Одеської університетської клініки нового типу за інтеграційною моделлю на базі Одеської обласної клінічної лікарні. Здійснюється тісна спільна робота з ООКЛ, забезпечується лікувальний процес із максимальним використанням науково-педагогічних кадрів університету, формуються спільні програми підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації медичних кадрів із залученням лікарів-практиків тощо.

В обласній клінічній лікарні розташовані 10 клінічних кафедр різного профілю: акушер-

ства та гінекології № 1, анестезіології, інтенсивної терапії з післядипломною підготовкою, оториноларингології, травматології та ортопедії, урології та нефрології, хірургії № 1, внутрішньої медицини № 1 і № 3, нейрохірургії та неврології, педіатрії №1 — усього 68 співробітників професорсько-викладацького складу ОДМУ.

Існує тісний інтеграційний взаємозв'язок між діяльністю співробітників клінічних кафедр ОДМУ й обласної клінічної лікарні — 10,5 % викладачів кафедр ОДМУ, що розташовані в ООКЛ, працюють за сумісництвом у її клінічних Центрах і відділеннях, а 22 % співробітників лікарні викладають фахові дисципліни на кафедрах університету як на додипломному, так і післядипломному етапах.

Одеський обласний перинатальний центр очолює д-р мед. наук, професор С. П. Посохова, яка працює в обласній лікарні як заступник головного лікаря з акушерства і гінекології й одночасно є професором кафедри акушерства та гінекології № 1; завідувач травматологічного відділення ООКЛ, д-р мед. наук, професор О. М. Поливода працює на однойменній кафедрі; завідувач відділення неврології І. В. Хубетова-Бондар є асистентом кафедри нейрохірургії та неврології, очолює центр нейрохірургії з інсультним і кардіологічним відділеннями. Головний лікар лікарні, доцент С. В. Калинчук і заступник головного лікаря з медичної роботи, доцент М. Р. Баязітов поєднують відповідальну адміністративну роботу з навчально-педагогічним процесом і науковими дослідженнями на кафедрі хірургії № 1. На базі хірургічних відділень ООКЛ спільними зусиллями співробітників ОДМУ та лікарні відкрито центри хірургічної ендокринології, хірургічної паразитології та торакопальмональний центр,

працює центр телемедицини. Проведено 5 міжнародних, понад 200 ургентних і планових телемостів із колегами з районів області. На базі Одеської обласної клінічної лікарні у рамках виконання Державної програми «Запобігання та лікування серцево-судинних і судинно-мозкових захворювань» був відкритий регіональний центр кардіохірургії та кафедра внутрішньої медицини № 1 з курсом серцево-судинної патології (завідувач кафедри — д-р мед. наук Ю. І. Карпенко, лікар-кардіохірург, який провів більше 3500 різних операцій на серці). Кафедра та кардіоцентр працюють у тісному співробітництві, фахівці цих установ добре розуміють, що кардіохірургія — це найбільш «командна» ділянка хірургії, і кінцевий результат залежить від усіх і кожного, тому молодий колектив докладає значних зусиль для того, щоб отримати максимально ефективний результат. Одеський державний медичний університет передав у кардіоцентр високотехнологічне устаткування, аналогів якому в Україні немає, що дозволяє виконувати всі види діагностики та хірургічного лікування порушень серцевого ритму, включаючи найскладніші випадки.

Така інтеграція мобілізує науковий, педагогічний, технологічний, організаційний і кадровий медичний потенціал усіх сторін для розбудови охорони здоров'я в регіоні на принципах якості, ефективності, економічності, доступності та покращання здоров'я населення області.

Постійна турбота керівництва ОДМУ про стан матеріально-технічного обладнання клінічних кафедр медуніверситету, самовіддана праця співробітників клінічних кафедр і лікувальних підрозділів і в подальшому сприятимуть успіхам у наданні медичної допомоги населенню Одеси, Одеської області та нашої держави.

